RS AU § 229 Pensionsmedelspolicy för Region Gotland

Ärendenummer: RS 2026/1473

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning
Region Gotland har en pensionsskuld på cirka 4,1 miljarder kronor som avser framtida tjänstepensioner till regionens medarbetare.

För att minska den ekonomiska belastningen när pensionerna ska betalas ut har regionen avsatt kapital för ändamålet. De avsatta pensionsmedlen har ett marknadsvärde på cirka 1 miljard kronor, vilket motsvarar cirka 25 procent av den totala pensionsskulden.

Målet är att pensionsmedlen ska motsvara hela pensionsskulden år 2042. Därefter ska kapitalet successivt användas för att finansiera pensionsutbetalningarna, vilka väntas öka från omkring år 2040. För att nå målet ska regionen avsätta minst 50 miljoner kronor per år tills att ytterligare 450 miljoner kronor avsatts. Samtidigt förutsätts kapitalförvaltningen ge en genomsnittlig real avkastning på 4,0 procent per år.

Förvaltningen av pensionsmedlen regleras i regionens pensionsmedelspolicy. Den nuvarande policyn bygger på en riskkontrollerande förvaltningsstrategi vars syfte är att begränsa portföljens värdeminskning vid kraftiga börsfall. Strategin innebär att portföljens marknadsvärde som mest ska kunna minska med cirka 20 procent.

När aktiemarknaden utvecklas positivt kan aktieandelen uppgå till omkring 75 procent. Om börsen däremot faller kraftigt minskas aktieandelen successivt för att begränsa förlusterna. Vid mycket stora börsnedgångar kan aktieandelen reduceras till så lite som 5–10 procent.

Den nuvarande strategin bygger på antagandet att aktiemarknaden kännetecknas av långa uppgångsperioder och korta men djupa nedgångar. Detta mönster präglade större delen av 1900-talet och början av 2000-talet. Under de senaste tio åren har marknaden däremot utvecklats annorlunda, med kortare och mindre djupa nedgångar. En bidragande orsak har varit omfattande penningpolitiska och finanspolitiska åtgärder, förändrat investerarbeteende och en förändrad geopolitisk utveckling.

Denna marknadsmiljö har gjort att den nuvarande strategin gett en lägre avkastning än förväntat, samtidigt som behovet av ett så starkt skydd mot stora värdefall har minskat.

Mot denna bakgrund föreslås en ny pensionsmedelspolicy. Den innebär att regionen övergår till en rebalanserande förvaltningsstrategi med en strategisk fördelning om 70 procent aktier och 30 procent räntebärande tillgångar. Till skillnad från dagens modell ska aktieandelen inte minskas vid kraftiga börsfall. I stället återställs portföljens fördelning genom rebalansering när tillgångsslagen avviker från de gränser som anges i policyn.

Den föreslagna förändringen innebär att portföljens maximala värdefall vid ett kraftigt börsras ökar från cirka 20 procent till omkring 25 procent. Samtidigt bedöms den långsiktiga avkastningspotentialen förbättras genom att portföljen kan behålla en hög och stabil aktieandel över tid.

De viktigaste förändringarna i pensionsmedelspolicyn är följande:

- Nytt mål för pensionsmedelsförvaltningen:
  Kapitalet ska täcka hela regionens pensionsskuld vid år 2042. Genom att portföljen fortsätter att växa med nyavsättningar och avkastning innebär det att regionen till fullo säkerställer att likviditetsbelastningen från pensionsutbetalningar för tidigare och nuvarande anställda inte belastar och begränsar kommande generationer ekonomiskt.
- Ny övergripande förvaltningsstrategi:
  Mot bakgrund av utvecklingen på de finansiella marknaderna byts förvaltningsstrategin från en riskkontrollerande strategi till en rebalanserande strategi. I praktiken innebär detta att allokeringen mellan tillgångsslagen utgår från en normalportfölj snarare än portföljens nedsidesrisk, vilket ger en mer konstant allokering mellan de olika tillgångsslagen över tid.
- Avsnittet om ansvarsfulla placeringar i förvaltningen har uppdaterats för att anpassas till de förändringar som skett (och är på väg att ske) i de regelverk som gäller inom EU.
- Placering i värdepapper får endast ske i fonder för att säkerställa en god riskspridning.

Pensionsmedelspolicyns mål bygger på att en avsättning av pensionsmedel fortsatt sker med 50 miljoner kronor per år tills att ytterligare 450 miljoner kronor avsatts. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att en fortsatt avsättning till pensionsmedel är nödvändig för att likviditetsbelastningen från 2040 inte ska ta finansieringsutrymme och begränsa investeringsverksamheten för framtida generationer.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att den nya pensionsmedelspolicyn antas att gälla från och med 2027-01-01.

Bedömning
Regionstyrelseförvaltningen bedömer att ett byte av övergripande förvaltningsstrategi från en riskkontrollerande strategi till en rebalanserande strategi ger bättre förutsättningar att skapa god avkastning och nå

förvaltningsmålet givet den marknadsmiljö som nu gäller sedan ett antal år tillbaka. Pensionsmedelsförvaltningen har ett långsiktigt perspektiv och en något ökad nedsidesrisk bedöms som godtagbar.

Regionstyrelseförvaltningen anser att reglerna för hållbarhet behöver uppdateras så att de anpassas till de förändringar som skett och är på väg att genomföras i de regelverk som gäller inom EU. Förslaget innebär en ambitionshöjning men ligger i linje med regler och praxis för ansvarsfulla placeringar. De nya reglerna tillämpas redan i förvaltningen och föranleder därmed inte att några fonder behöver bytas ut.

Möjligheten att placera i enskilda värdepapper har använts i mycket begränsad omfattning. Regionstyrelseförvaltningen anser att utbudet av fonder är tillräckligt för att klara förvaltningsmålet. Möjligheten att placera i enstaka värdepapper kan tas bort.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att en fortsatt avsättning till pensionsmedel är nödvändig för att likviditetsbelastningen från 2040 inte ska ta finansieringsutrymme och begränsa investeringsverksamheten för framtida generationer. En fortsatt avsättning bör ske löpande med 50 miljoner kronor per år tills att ytterligare 450 miljoner kronor har avsatts och att sammanlagt 1 miljard kronor har avsatts enligt regionfullmäktiges beslut (RF § 277, 2019-11-18). Ett alternativ till årlig avsättning är att göra en engångsavsättning med 450 miljoner kronor i samband med att försäljningslikviden från den förestående försäljningen av aktierna i Gotlands Energi AB erhålls. En ytterligare fördel som pensionsmedelsplaceringarna ger är att över tid generera avkastning som bidrar positivt till regionens driftbudget.

Ärendets behandling under mötet
Ärendet föredras av Mikael Wollbo, finans- och redovisningschef och Roger Sundholm, ekonomidirektör, regionstyrelseförvaltningen.

Ordföranden yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till behovet av förtydliganden kring hantering av alternativa tillgångar.

Ordföranden ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag
Pensionsmedelspolicy för Region Gotland (beslutad RF 2019-11-18, § 277)
Förslag till ny Pensionsmedelspolicy för Region Gotland
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-10-15